

Små avlopp i Skåne

Handläggarsstöd för prövning av minireningsverk upp till 25 PE

Augusti 2022

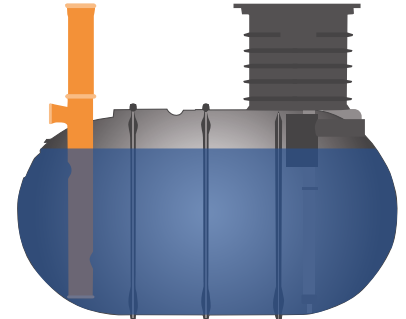

Inledning och bakgrund

Detta handläggargstöd har tagits fram inom projektet små avlopp och gemensamhetsanläggningar i Miljösamverkan Skåne. Handläggargstödet är till för dig vid kommunen som arbetar med prövning av minireningsverk. Det kan användas av både nya och mer erfarna inspektörer och användas i sin helhet eller valda delar som är av intresse. Det framtagna materialet är frivilligt för varje kommun att använda.

Syftet med projektet och detta handläggargstöd är att öka kunskapen och samsynen om små avlopp upp till 25 personekvivalenter (p.e.) främst för kommunala inspektörer. Utgångspunkten är den problembild som kommunerna definierat och då valdes minireningsverk.

Projektets huvudfokus är tillståndsprocessen för minireningsverk inklusive efterpolering. En del av projektet har varit att ta fram informationsmaterial till fastighetsägarna. Projektet syftar till att ge en samsyn i de skånska kommunerna, för en mer enhetlig, effektivare och rättssäker prövningsprocess. Vidare är ett syfte att genom tydliga tillståndsvillkor underlätta vid efterföljande tillsyn. I förlängningen kan detta leda till minskad miljöbelastning.

I projektet hänvisar vi till Havs- och vattenmyndighetens vägledning vad gäller klimatanpassning av små avlopp. Det finns på myndighetens hemsida och kan användas i handläggningen av prövning av små avlopp.

Miljösamverkan Skåne vill främja ökad och delad kunskap, effektivare handläggning och kvalitetssäkring. Handläggargstödet ska underlätta arbetet med prövning av minireningsverk. Miljösamverkan Skåne har utgått från inspektörens behov av underlag och information vid prövning av minireningsverk.

Material inom projektet (Läsanvisning)

1. Hur ansökningsprocessen kan gå till för små avloppsanläggningar och vägledning från Havs- och Vattenmyndigheten (HaV).
2. [Mall för tillstånd till minireningsverk upp till 25 p.e.](#)
3. Prestandadeklaration – checklista samt information.
4. [Egenkontroll och serviceavtal.](#)
5. [Informationsmaterial till fastighetsägare.](#)
6. [Utförandeintyg/entreprenörsrapport - mall och information.](#)

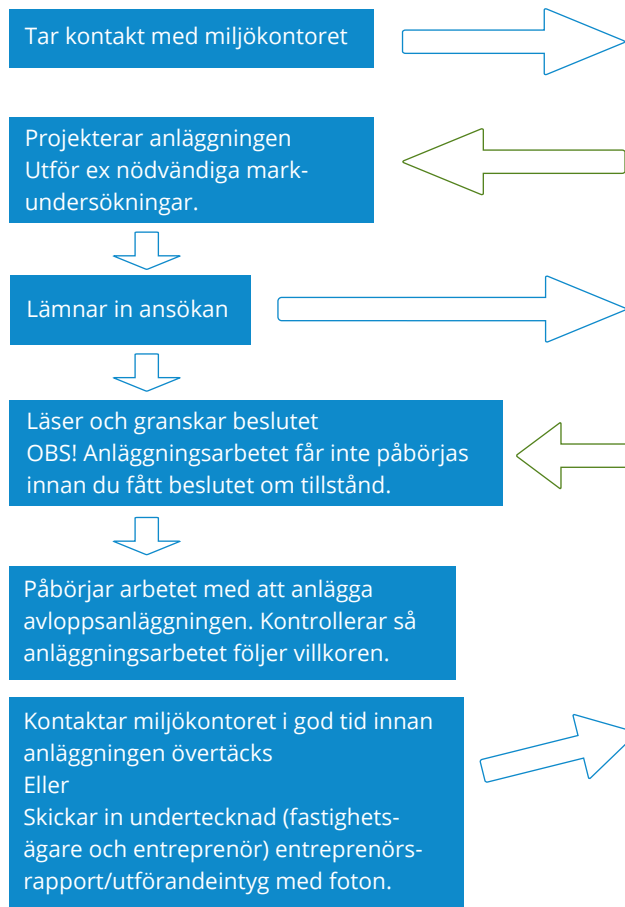

1. Hur ansökningsprocessen kan gå till för små avloppsanläggningar och vägledning från Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

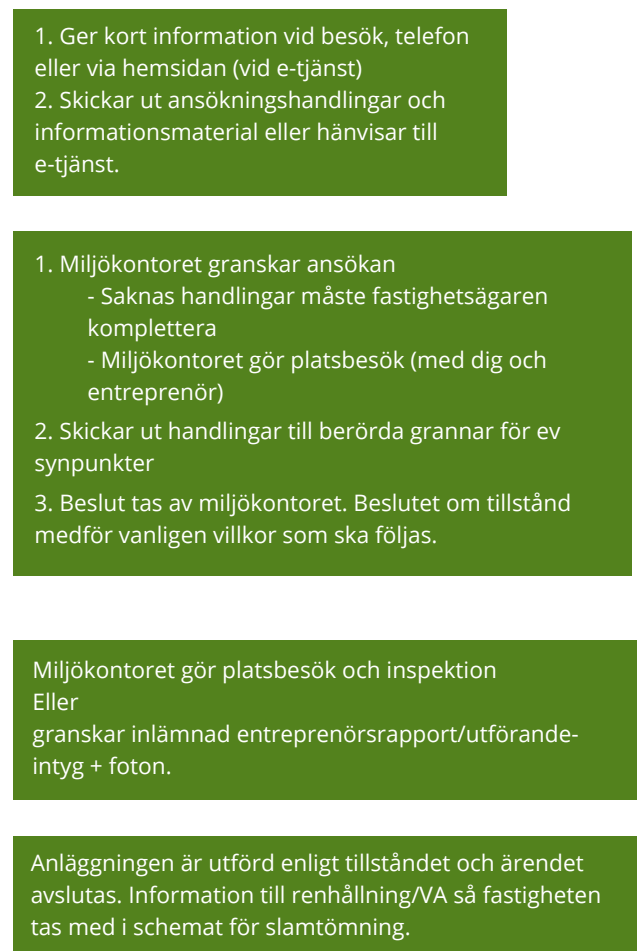
Det är viktigt att få en överblick över processen för hur en ansökan om tillstånd för enskild avloppsanläggning går till, för att förstå hur de olika delarna hänger ihop. I projektet har vi valt att utgå från nedanstående figur framtagen av Trelleborgs kommun för att beskriva den generella handläggningen för ansökan om tillstånd. Den kan vara bra att känna till för både fastighetsägaren och inspektören som handlägger ansökan om tillstånd. Figuren finns även med i informationsmaterialet till fastighetsägarna. I figuren nedan anges ett nummer som anger var i det framtagna materialet som motsvarande informationen finns. Ytterligare information finns på HaV:s hemsida under "vägledning för prövning av små avlopp".

Så kan ansökningsprocessen gå till

Fastighetsägaren

Miljökontoret

Vad bör ingå i en ansökan om tillstånd till avloppsanläggning?

I Havs- och vattenmyndighetens vägledning framgår det att följande upplysningar bör finnas i ansökan. Därför går vi i detta material inte närmare in på detta område utan hänvisar till HaV enligt nedanstående länkar:

- [Administrativa uppgifter](#)
- [Tekniska uppgifter](#)
- [Installationsanvisningar med kritiska punkter inkluderade](#)
- [Situationsplan](#)
- [Längd- och tvärsektion av anläggningen](#)
- [Drift- och underhållsinstruktion](#)
- [Bräddning](#)
- [Resurshushållning](#)
- [Uppgifter vid infiltration i mark](#)
- [Övriga uppgifter](#)

Bedömning av skyddsnivåer och motivering till beslut

Bedömningen kan göras på följande sätt enligt med hänvisning till det som framgår av HaVs vägledning:

1. Om recipienten är ytvatten: utgå från uppgifter i VISS och länsstyrelsernas GIS-stöd för prövning och den risk för påverkan som det visar på ytvatten, samt bedöm hur förhållandena på den enskilda fastigheten förhåller sig till vad som anges i GIS-stödet.
2. Om recipienten är grundvatten: utgå från uppgifter i VISS och länsstyrelsernas GIS-stöd för prövning och den risk för påverkan som det visar på grundvatten, samt bedöm hur förhållandena på den enskilda fastigheten förhåller sig till vad som anges i GIS-stödet. GIS-stöd för planering och tillsyn av små avlopp (lansstyrelsen.se)
3. Bedöm om det finns några särskilda omständigheter i det enskilda fallet som motiverar högre än hög skyddsnivå eller särskilda lättnader i förhållande till kraven på försiktighetsmått.
4. Bedöm också om det finns andra parametrar än BOD7, tot-P och tot-N som motiverar särskilda krav på avloppsanläggningen.
5. Gör en skälighetsbedömning enligt 2 kap. 7 § MB.
6. En skälighetsavvägning får dock inte hindra de krav som ställs för MKN vatten ska uppfyllas (som finns i 5 kap. 4 § MB).

I motiveringen till beslutet skrivs bedömningen baserat på aktuellt ytvatten och status på detta. Vad gäller hälsoskydd så kan placering av anläggningen i förhållande till egen och närliggande vattentäkter finnas med i motiveringen samt de geologiska förhållanden på platsen. Badplatser eller djur som dricker av aktuellt ytvatten kan också komma med i denna motivering.

Klimatförändringar och lokalisering av små avloppsanläggningar

Klimatförändringar kan påverka grundvattennivåer och flöden i recipienter. Översvämningar ökar risken för smittspridning och temperaturförändringar ändrar sjukdomsorganismers förmåga till överlevnad och spridning i mark och vatten. [Mer information om riskbedömning och klimatpåverkan för avloppsanläggningar finns på HaV:s hemsida.](#)

2. Mall för tillstånd till minireningsverk upp till 25 p.e

Mallen är framtagen utifrån de allmänna råden från HaV samt genom en jämförelse mellan olika kommuners tillståndsmallar. Syftet var att ta fram en mall som är rättssäker, kvalitetssäkrad och jämnar ut skillnader mellan kommunerna och underlättar arbetet för såväl erfarna som nya inspektörer. Mallen är frivillig att använda och innehållet kan klistras in i era egna kommunspecifika mallar. Här kommer förklarande delar till respektive villkor:

Villkor 4 gällande befintlig avloppsanläggning som inte längre ska användas

Detta villkor kan tas med om befintlig slamavskiljare inte längre ska användas. Material som exempelvis plast och glasfiber är avfall och ska grävas upp. Dessa ska därför inte sandfyllas och lämnas kvar.

Villkor 5 gällande fotodokumentation

Arbetsgruppen anser att det tydligt bör framgå att anläggningsarbetet ska fotodokumenteras och har därför tagit fram ett utförandeintyg/entreprenörsrapport som tydligt beskriver vad som ska fotas. Det händer att inskickat underlag är bristfälligt och att det inte går att bedöma om avloppsanläggningen är anlagd enligt tillståndet. Kravet på fotodokumentation för markerade delar i utförandeintyget/entreprenörsrapporten gör att det blir tydligt vad som ska fotas.

Villkor 6 om avloppsanläggningen är utförd enligt tillstånd

Arbetsgruppen bedömer att det ska förtydligas i villkor att ärendet inte avslutas om inte efterfrågad utförandeintyg/entreprenörsrapport inkommer.

Villkor 8 gällande möjlighet att kontrollera funktionen genom provtagning

Arbetsgruppen gör bedömningen att det är rimligt att kräva att provtagning kan utföras och anser att det räcker att det utförs på det renade avloppsvatten från avloppsanläggningen. För att beräkna reduktionshalter kan schablonvärden (i HaV:s allmänna råd) användas.

Villkor 9 gällande skötsel, service, provtagning och egenkontroll

Arbetsgruppen anser att krav på provtagning och serviceavtal ska utformas utifrån varje enskilt ärende. De flesta anläggningar är så pass tekniskt avancerade att det kan ställas krav på detta. Platsens förutsättningar behöver också beaktas. Se vidare resonemang under egenkontroll och serviceavtal. Service bör göras minst en gång per år då serviceavtal finns. Om fastighetsägaren utför service själv bör den utföras oftare.

Villkor 12 om fosformaterial

Arbetsgruppen bedömer att materialet ska bytas vid pH 9 eller då det är mättat. Med mättat avses då halten fosfor överstiger gränsen för normal alt. hög skyddsnivå. Vissa kommuner kan ha angivna bytesintervall i avfallsföreskrifter. Då gäller dessa och fastighetsägaren får söka dispens för att få tömning mer sällan.

Text i rubriken Beslut

“Observera att dessa tidsgränser inte påverkar det datum som finns i beslutet med d.nr xx xxx om förbud mot utsläpp av avloppsvatten till den befintliga avloppsanläggningen på fastigheten. Det är tidsangivelsen som står i förbudet som anger när den befintliga avloppsanordningen inte får användas längre”. Detta stycke kan användas då fastigheten har utsläppsförbud.

Text i rubriken Skäl för beslut

“Ange anläggningens reningsförmåga, fastighetens förutsättningar och utsläppspunktens känslighet; Beskriv status på vattendraget “.
I skäl för beslut är det särskilt viktigt att motivera varför det finns krav på en viss skyddsnivå. Här anger varje kommun de förutsättningar som finns för fastigheten samt statusen på närliggande vattendrag.

Text i rubriken Information

“Denna information kan vara med om någon granne yttrat sig negativt” Om någon granne yttrat sig negativt ska fastighetsägaren inte påbörja arbetet innan överklagandetiden löpt ut. Det är bra om det finns rutin på miljökontoret att informera fastighetsägare om att delgivningskvittot inkommit en specifik dag och att det är tre veckor som gäller från detta datum. Om överklagan inkommer ska fastighetsägaren meddelas.

I övrigt är texten under Information relativt kort. Här kan man dock fylla på med mer specifik information om kommunens avfallsföreskrifter för förtydligande. Här kan också anges att de kan söka om förlängt tömningsintervall.

Laghänvisning under Lagstöd

Laghänvisning 24 kap 3§ punkt 6 MB. Detta lagstöd bör användas om det finns ett tidigare tillstånd enligt miljöbalken för avloppsanläggningen på fastigheten (t.ex. om fastighetsägaren vill ha en annan anläggning och har skickat in en ny ansökan).

3. Prestandadeklaration – checklista samt information

Boverkets figur nedan visar vad som kan kontrolleras i en prestandadeklaration.

Prestandadeklaration för förtillverkade avloppsanläggningar

PRESTANDEDEKLARATION	
NR 0001/I	
1. Produkttypens unika identifikationskod:	Mitt reningsverk A01
2. Avsedd användning/avsedda användningar:	Behandling av hushålls-avloppsvatten för en befolkning upp till 50 PT.
3. Tillverkare:	Reningsbolaget AB Avloppsvägen 1 123 45 Staden
4. Tillverkarens representant:	-
5. System för bedömning och fortlöpande kontroll av prestanda:	System 3
6. a) Harmoniserad standard:	SS-EN 12566-3:2005+A2:2013
b) Anmält/anmälda organ:	Testföretaget nr 0000
7. Angiven prestanda:	
Väsentlig egenskap:	Angiven prestanda:
Reningsgrad	COD: xx % BOD: xx % SS: xx % Kväve: xx % Xx kväve enligt Xx Fosfor (total): xx % Testad vid organisk belastning: xx kg BOD ₅ /d
Nominell organisk daglig belastning	BOD ₅ : xx kg/d
Nominellt hydrauliskt dagligt flöde (Q ₀)	Q ₀ : xx m ³ /d
Vattentätighet	Uppfyller xxx
Bärförmåga	Max. återfyllnadshöjd: x,x m (torr) Max grundvattennivå: x,x m (våt)
Beständighet	Uppfyller, xxx
Reaktion vid brandpåverkan	Klass X eller NPD
Utsläpp av farliga ämnen	NPD
8. Lämplig teknisk dokumentation och/eller särskild teknisk dokumentation:	-
Prestandan för ovanstående produkt överensstämmer med den angivna prestandan. Denna prestandadeklaration har utfärdats i enlighet med förordning (EU) nr 305/2011 på eget ansvar av den tillverkare som anges ovan. Undertecknad på tillverkarens vägnar av:	
Namn, ort, datum, underskrift.	

(Navigation icons: back, forward, search, etc.)

Tillverkaren ska ge prestandadeklarationen ett referensnummer. Referensnumret får vara detsamma som produkttypens unika identifikationskod.

Det här är den senast citerade standarden.
Om tillverkaren har anlitat flera anmälda organ ska samtliga anmälda organ anges. Det bör även framgå vilka egenskaper som respektive organ har bedömt.

Namnet på samtliga väsentliga egenskaper ska listas i prestandadeklarationen. Namnet får kombineras med dess symbol. Att enbart ange symbolen är dock inte tillräckligt. Egenskaperna ska finnas på svenska men det är tillåtet att även ange dem på ett annat språk.

Annan benämning än prestandadeklaration ska inte användas.

Tillverkaren ska ge varje produkttypen en unik identifikationskod. Tillverkaren kan fritt välja hur koden ska vara utformad, så länge som den är unik för produkttypen. Produkttypens unika kod ska fungera som ett identifikationsnummer som ska ge all nödvändig spårbarhet.

Om det inte finns någon tillverkarens representant kan punkten utelämnas.

Anger grad av inblandning av anmält organ. Det system som ska användas för en viss byggprodukt framgår av den harmoniserade standarden.

Tillverkaren ska ange det system som standarden anger att man ska använda. Om tillverkaren har en högre grad av kontroll kan den informationen lämnas på annan plats än prestandadeklarationen.

Anger vilken typ av kväve prestandan avser, gärna i kombination med testmetod.

Anger även bedömningsmetod Lex "vattenstest, vakumtest eller pneumatiskt trycktest".

Anger om verket får användas vid torr eller våt miljö. Vid våt miljö ska man även ange max grundvattennivå.

Anger även testmetod, Lex "metod för glasfiber".

I dagsläget (juni 2018) går det inte att ange någonting annat än NPD.

Ett ackrediterat laboratorium, testföretaget, testar minireningsverkets prestanda gentemot den harmoniserade standarden SS-EN 12566-3 Förtillverkade avloppsanläggningar (EU-lagstiftning: Regulation (EU) No 305/2011 - Construction products). Efter att testerna har genomförts upprättas en prestandadeklaration där det ska framgå det antal personekvivalenter (pe) som respektive produkt (modell) är avsedd för. Standarden omfattar inte reduktion av mikroorganismer. Efter det CE-märks minireningsverket. Krav på CE-märkning infördes i Sverige 2013.

Vissa minireningsverk har inte någon prestandadeklaration. Det kan bero på att minireningsverket inte är testad enligt SS-EN 12566-3 Förtillverkade avloppsanläggningar, att det är begagnat eller köpt utomlands. I sådana fall, kan testresultat eller referenser från trovärdiga undersökningar som styrker angiven reningsförmåga, begäras in.

De minireningsverks som är testade enligt standarden SS-EN 12566-3 Förtillverkade avloppsanläggningar och köpta i Sverige, ska ha en prestandadeklaration på svenska.

Testföretagen som är angivna i prestandadeklarationen kan kontrolleras i databasen Nando för att se om de är ackrediterade. Varje testföretag har tilldelats ett unikt nummer med fyra siffror (Notified Body number :XXXX). [NANDO: EUROPA - European Commission - Growth - Regulatory policy - NANDO](#)

Vattenflödet/förbrukningen ska kontrolleras så att belastningen motsvarar det som minireningsverket är dimensionerat för.

[Se vägledning om CE-märkta produkter på HaV:s hemsida.](#)

4. Egenkontroll och serviceavtal

Underlaget är framtaget dels utifrån information i rapporten *Metodutveckling för likriktad tillsyn av minireningsverk och andra prefabricerade avloppsanläggningar* som finns på HaV:s hemsida och dels genom en översyn av serviceavtal och egenkontrollpunkter från olika tillverkare för att försöka ta fram lite gemensamma punkter och exempel. Tanken är att underlaget ska vara till hjälp i granskningen av tillståndsansökan. Eftersom minireningsverk är väldigt olika är behovet av kontroll och kontrollpunkter väldigt skiftande vilket måste beaktas vid bedömningen, eftersom det avgör vilka punkter som är relevanta eller inte. Innehållet i underlaget är därför att betraktas som exempel.

När det gäller möjlighet att ställa krav på serviceavtal har HaV:s gett vägledning till hur M5060-16 ska tolkas. En avloppsanläggning som inte är skötselkrävande och inte placerad på en känslig plats gör att krav på serviceavtal inte

bör ställas utan fastighetsägarens egenkontroll räcker. Kan en fastighetsägare visa att denne har relevant dokumenterad erfarenhet, samt att det i övrigt finns goda förutsättningar, kan anläggningen skötas endast genom fastighetsägarens kontroll. Mer avancerade anläggningar bör ha krav på minst årlig fackmannamässig service och då t.ex. [genom ett tecknat serviceavtal](#).

5. Informationsmaterial till fastighetsägare

Ett informationsmaterial som riktar sig till fastighetsägare i syfte att belysa vad det innebär att ha en liten avloppsanläggning. Tanken är att den ska kunna användas både digitalt och tryckas ut och ges till de som funderar på ett minireningsverk. Målet med informationsbroschyren är att bespara oss myndigheter arbete vid prövning och efterföljande tillsyn – samt bespara fastighetsägarna problem. Informationsfoldern finns att ladda ner på Miljösamverkan Skåne (miljosamverkanskane.se). Det går bra att länka från respektive kommuns hemsida. I informationen finns även en figur med för kraven på normal- och hög skyddsnivå för miljöskydd samt figuren för ansökningsprocessen.

6. Utförandeintyg/entreprenörsrapport – mall och information

För att kontrollera att anläggningen utförts enligt tillståndsvillkoren så behöver dokumentation i form av ett utförandeintyg/entreprenörsrapport samt foton inlämnas till miljökontoret. Erfarenheter visar att det kan vara svårt att få in sådan dokumentation. I detta projekt har vi därför [tagit fram en mall för att få in kvalitetssäkrad dokumentation](#) vilket underlättar för inspektör, fastighetsägare och entreprenör.

Mallen har tagits fram genom en jämförelse mellan olika kommuners utförandeintyg/entreprenörsrapporter. Mallens fokus ligger på minireningsverk och efterbehandling/efterpolering, men skulle även kunna användas som en generell slutrapport/intyg för olika avloppslösningar, t.ex. en slamavskiljare med infiltration. Exempel på de olika efterbehandlingar/efterpoleringar i mallen har hämtats från Avloppsguidens hemsida. Mallen är frivillig att använda och innehållet kan klistras in i era egna kommunspecifika mallar.

I utförandeintyget/entreprenörsrapporten framhävs fotodokumentationen med en kameraikon. Se kameraikonen som en hjälp på dokumentation av olika anläggningsdelar som kan vara nödvändig att få in. Kommunerna avgör vilken fotodokumentation som är relevant att få in. Notera att vissa anläggningsdelar kan inkluderas i ett och samma foto.

Arbetsgruppen anser att ett foto på den fysiska CE-märkningen på slamavskiljaren/minireningsverket alltid bör följa med som obligatorisk dokumentation till miljökontoret för att säkerställa att det är samma slamavskiljare/minireningsverk som angavs i ansökan. Även ett översiktsbild på anläggningen med ansluten byggnad i bakgrunden bör alltid finnas med.

Ytterligare information (länkar)

[Avlopp - Havsmiljö och vattenmiljö - Små enskilda avlopp - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

[Minireningsverk och andra enskilda avloppsdelar - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

[Kvalitetssäkring av nyanlagda små avlopp genom uppföljande besök och utvärdering av tillstånd - Rapporter och dokument om små enskilda avlopp - Avlopp och dricksvatten - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)